

Gemeente Maasdriel
Aan het College van B en W Maasdriel Postbus 10.000 5330 GA Kerkdriel

Gemeente Zaltbommel
Aan het College van B en W Zaltbommel Postbus 10.002 5300 DA Zaltbommel

Maasdriel, 12 juni 2020

Betreft: Ongevraagd advies Startnotitie Welzijnsbeleid Bommelerwaard

Geacht college,

Op 26 mei 2020 ontvingen wij ter informatie deze startnotitie, die in de week ervoor was vastgesteld door beide college's. Wij onderschrijven het belang van een gezamenlijk en meerjarig welzijnsbeleid voor de Bommelerwaard.

Via de Adviesraad Sociaal Domein Zaltbommel werd ons duidelijk dat zij betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van deze notitie en een advies hebben ingediend.

Wij zien het als een gemiste kans dat wij geen bijdrage hebben kunnen leveren en verzoeken u om van af heden ons actief mee te nemen in de het proces. Ook missen wij de bijdrage van bijvoorbeeld Stichting Leergeld, Vluchtelingenwerk, jongerenorganisaties, leerlingenraden van Cambium College en het Gomarus, kerken, maar vooral burgers. Graag zien wij dat bij de doorontwikkeling naar een meerjarige beleidsagenda alle relevante partijen mee genomen worden.

In uw startnotitie schrijft u dat de beleidsagenda samen met maatschappelijke organisaties wordt opgesteld. Kunt u ons informeren wie dat in de toekomst concreet zullen zijn?

Uw omschrijving van welzijn zien wij bij voorkeur verder uitgewerkt. Te denken valt aan de relatie met bijvoorbeeld gezondheid, een fijne en veilige woonomgeving en een inclusieve samenleving.

Als onze informatie correct is draagt Maasdriel aanzienlijk minder bij aan Stichting Welzijn Bommelerwaard, namelijk in 2019 € 346.292,- op een totaal van € 886.614,-. Wat is daarvan de reden en worden er daardoor minder activiteiten ontplooid in Maasdriel? Ook zijn we benieuwd naar het aantal zorgvragen in Zaltbommel en in Maasdriel. Wij vragen u hier onderzoek naar te doen.

De bestuursakkoorden van beide gemeenten laten een verschillend beleid en uitgangspunten zien. Wij onderschrijven het uitgangspunt "voorkomen is beter dan genezen" van Zaltbommel. Het inzetten op preventie kan onnodig ongemak voorkomen en is op de lange termijn vaak goedkoper. Wij hopen dat de gemeenten nog meer naar elkaar toegroeien in hun beleid en een combinatie maken van het beste uit twee werelden.

Op basis van de 213a onderzoeken sociaal domein zien wij grote verschillen in aanpak en resultaten. Gezien het belang gaan we hier wat dieper op in en voegen de betreffende Managementsamenvattingen als bijlage bij. Wij zien graag een terugkoppeling van welke aanbevelingen zijn overgenomen en of daar al effecten merkbaar van zijn.

Het 213a Rapport dd 18 maart 2019 gemaakt door SVDL, organisatieadviseurs voor de publieke sector, voor Zaltbommel geeft aan dat het beleid in de praktijk wordt waar gemaakt, effectief is en daardoor meer problematiek in beeld is. Ook lijken de gemiddelde zorgkosten voor de 2^e lijns jeugdhulp- en Wmo-cliënten hierdoor lager te liggen dan bij vergelijkbare gemeenten. Wij vernemen graag wat op dit moment de stand van zaken is mbt de prognose van maart 2019 over het al dan niet toereikend zijn van het budget. En tevens of de in de 2 scenario's beschreven doelstellingen gericht op de grootste uitgaven: maatwerkvoorzieningen jeugdhulp en Wmo, zijn toegepast en zo ja wat de effecten zijn. Wij onderschrijven de beschreven verbeterkansen voor de gemeentelijke regierol en met name de prioritering van strategische doelstellingen naar concrete doelen, zowel binnen de eigen organisatie als in afspraken met de ketenpartners

Het 213a Rapport voor Maasdriel dd november 2019 "Van regie binnen naar regie buiten", is ook gemaakt door een team van SVDL. Het geeft aan dat het beleid gedeeltelijk in de praktijk wordt waar gemaakt. Zorgelijk vinden wij dat geconstateerd is, dat het gebiedsteam te maken heeft met een hoog verloop onder de medewerkers en wachtlijsten, waardoor niet iedere inwoner tijdig hulp krijgt. Dat is een signaal dat wij ook in onze omgeving hebben opgevangen. Wij dringen aan op snelle actie om dit op te lossen. Dat geldt tevens voor het optimaliseren van de regierol op jeugd, zodat de kosten van het sociaal domein beheersbaar blijven cq worden. De suggesties die gedaan worden lijken te wijzen in de richting van de aanpak van Zaltbommel. Ook hier zouden we graag zien dat beide gemeenten meer op elkaar afstemmen.

We zijn benieuwd of er al een serieuze inhoudelijke verkenning is gedaan naar de vraag waar cliënten het beste geholpen worden in het kader van de Zaltbommelse uitbesteding aan Buurtzorg of de Kerkdrielse keuze voor eigen gebiedsteams. Welke aanpak laat de beste verhouding kosten versus kwaliteit zien?

Het programma Welzijn Nieuwe Stijl spreekt voor zich. Wij missen bij de 3 doelstellingen en de 8 bakens wel de actieve betrokkenheid van burgers.

De input van de welzijnspartners zien wij als waardevol en bruikbaar. Ook hier missen we wel het benoemen van en streven naar actieve betrokkenheid van burgers.

Bij de uitgangspunten welzijnsbeleid Bommelerwaard vragen wij ons af wat bij punt 1 precies bedoeld wordt met sociale en fysieke toegankelijkheid. Met betrekking tot positieve gezondheid vragen wij extra aandacht voor rapporten van o.a. de GGD die zouden wijzen op de minder gunstige situatie mbt gezondheid, gezond eten en voldoende bewegen in beide gemeenten. Bij punt 4 zien wij liever de formulering dat door de ondersteunende rol en het zonedig beschikbaar stellen van middelen, inwoners hun eigen kracht zelf ontwikkelen en/of verbeteren. Bij punt 8 zien wij graag benoemd dat doelen geformuleerd worden op basis van behoeftepeilingen cq.

serieus onderzoek. Wij wezen daar ook al op bij ons advies mbt Mantelzorgbeleid. Bij punt 10 zien wij graag de aanvulling “en met een open deur en open mind naar wensen, suggesties en behoeften van inwoners”.

Tot slot vragen wij met klem om een royaal communicatieplan via alle bekende kanalen, een speciale postbus voor zorgvragers en bij voorkeur een vaste rubriek in de lokale media. Geschreven vanuit de vragen en zorgen die er leven en natuurlijk in begrijpelijke taal. Daarvoor is nodig om meer te weten waar inwoners en zorgvragers mee zitten en des te meer reden ze in een vroeg stadium te betrekken bij het nieuwe welzijnsplan. Uit ervaring weten we, dat als men niet precies weet waar je met vragen over zorg moet zijn, je makkelijk terugvalt op een bekende vertrouwenspersoon als een huisarts. Ook hierin denken we vanuit cliënten perspectief graag met u mee.

Wij zien uit naar de uitwerking van de beleidsagenda en leveren daar graag onze bijdrage aan.

Hartelijke groet,

Mieke Boas van der Tas, voorzitter

Zaltbommel Managementsamenvatting rapport 213a

Beleid wordt in de praktijk waar gemaakt ... Het sociaal domein beleid dat op papier is gezet, wordt in samenwerking met ketenpartners in de praktijk gebracht. Kenmerkend daarin zijn preventief, outreachend en laagdrempelig werken en maatwerk bieden. Kortom, 'doen wat nodig is'. Daarin is een belangrijke rol weggelegd voor het Buurtteam en de Buurtzorg Jong teams. De keuze voor dergelijke 'sociale teams' is landelijk gangbare keuze. Daarbij is de gemeente niet in de control-reflex geschoten en is registratielast zo laag als mogelijk gehouden. In vergelijking met andere gemeenten valt op dat de gemeente echt vertrouwen geeft aan het professionele veld. Ook de keuze voor lokale inkoop en de meerjarige inkoopcontracten is opvallend. Daarin toont de gemeente lef en initiatief.

... en is effectief: meer problematiek in beeld, minder JB en 'verblijf' ... Binnen zowel de jeugdhulp als Wmo is het aantal cliënten de afgelopen jaren gestegen. Dit is een landelijk beeld, met meerdere oorzaken. In vergelijking met andere gemeenten vallen de sterkere daling in jeugdbeschermings- maatregelen ('JB') en jeugdhulp met verblijf op. Beide zijn dure voorzieningen.

... en lijkt ook efficiënt: gemiddeld lagere kosten 2^e lijnshulp Hoewel datavergelijking met andere gemeenten zorgvuldige interpretatie vraagt, valt op dat gemiddelde zorgkosten voor 2^e lijns jeugdhulp- en Wmo- cliënten in Zaltbommel lager liggen dan bij vergelijkbare gemeenten.

Budget niet geheel dekkend Voor 2018 is op basis van prognoses de verwachting dat het huidige budget ontoereikend is. Daarbij wordt ten minste een negatief resultaat van € 6,5 ton verwacht, al is het aannemelijk dat het uiteindelijke resultaat verder negatief oploopt. Op basis van demografische ontwikkelingen (meer ouderen) en een verwachte stijging in aantal jeugdhulpcliënten (mede als gevolg van de outreachende aanpak van Buurtzorg Jong), wordt voor de komende jaren een verdere kostenstijging voorzien (scenario 1).

Twee scenario's voor betere dienstverlening en lagere kosten Continuering van het huidige beleid laat mogelijkheden onbenut voor verbetering van de dienstverlening en voor het financieel beter beheersbaar houden van de lasten. Daarom worden twee – te stapelen – scenario's (2 en 3) gepresenteerd, gericht op de grootste uitgaven: maatwerkvoorzieningen jeugdhulp en Wmo. Indicatief valt bij beide scenario's enkele tonnen te besparen, mits onder de betrokken ketenpartners bereidheid is om hieraan mee te werken en het Buurtteam/Buurtzorg Jong over voldoende capaciteit beschikken.

Impact landelijke ontwikkelingen nog onzeker Voor de komende jaren wordt een aantal landelijke aanpassingen in Rijksbeleid voorzien. Enkele daarvan gaan gepaard met extra financiële middelen, maar voor een aantal andere wijzigingen in Rijksbeleid zijn de financiële implicaties voor Zaltbommel nog onzeker.

Verbeterkansen voor de gemeentelijke regierol Door de gemeente is de afgelopen jaren, met veel gedrevenheid en vanuit gelijkwaardig partnership met ketenpartners, gewerkt aan een 'zachte landing' van de decentralisaties en het op orde krijgen van de benodigde backofficeprocessen. Om de transformatie van het sociaal domein door te zetten, zien we een aantal verbetermogelijkheden. Een belangrijke daarvan is het vertalen en prioriteren van strategische gemeentelijke doelstellingen naar concrete doelen, zowel binnen de eigen organisatie als in afspraken met ketenpartners. Het monitoren van de voortgang hiervan vraagt een stevigere zakelijkheid. Datagedreven werken en de nieuwe inkoop per 2021 kunnen daaraan bijdragen. Het verstevigen van de gemeentelijke regierol draagt bij aan een menselijk én solide sociaal domein Zaltbommel.

Maasdriel Managementsamenvatting rapport 213a 2019

Beleid wordt in de praktijk gedeeltelijk waar gemaakt.. In de afgelopen jaren heeft de gemeente Maasdriel zich hard ingezet om het voorgestelde beleid werkelijkheid te laten worden. Na 3,5 jaar te hebben gewerkt met deze uitgangspunten blijkt dat de beoogde doelen deels werkelijkheid geworden. Er is veel aandacht voor de eigen kracht van de inwoner en het eigen netwerk. Tegelijkertijd is het voorliggend (zorg)veld nog onvoldoende ontwikkeld. Daarnaast heeft het gebiedsteam te maken met een hoog verloop onder de medewerkers en wachtlijsten, waardoor niet iedere inwoner tijdig hulp krijgt.

..maar is niet langer effectief en efficiënt. Bij de beleidskeuze om het gebiedsteam als toegang tot zorg te zien, hoort een regierol. Dit houdt specifiek in dat het gebiedsteam zo veel mogelijk casussen doorverwijst naar specifieke zorgaanbieders om de juiste zorg te verlenen en kosten te beperken. De gemeente heeft deze regierol, maar verliest deze rol de afgelopen 1,5 jaar in toenemende mate. Het aantal verwijzingen vanuit huisartsen en ook de gemiddelde kosten van die verwijzingen stijgt. De gemeente Maasdriel verliest hiermee haar invloed op de uitvoering van haar eigen beleid, maar is wettelijk wel verplicht om de oplopende rekening te betalen.

Voor Wmo geldt dat een toename in de kosten ontstaat door demografische ontwikkelingen en door het feit dat voor de hulpmiddelen huurcontracten zijn ingewisseld voor koopcontracten. Samen met de afnemende regierol op jeugd en stijgende kosten door verwijzingen van huisartsen leidt dit ertoe dat het sociaal domein op dit moment niet betaalbaar en duurzaam is.

De gemeente heeft diverse mogelijkheden om haar regierol te verstevigen

De gemeente heeft voldoende inzicht en informatiebronnen om haar regierol te herpakken, financieel duurzaam te worden en wachtlijsten weg te werken. Om dit te bereiken zal een afweging gemaakt moeten worden of de huidige beleidsuitgangspunten het beste passen bij de huidige behoefte van medewerker en de financiële positie van Maasdriel. Concreet betekent dit dat overwogen zou kunnen worden om niet langer alle casuïstiek door te verwijzen naar aanbieders, maar zelf expertise en inzicht te ontwikkelen om problematiek op te pakken, en in te zetten op preventie van problematiek in plaats van door te verwijzen naar duurdere specialistische zorg.

Om richting te geven aan deze afwegingen zijn vier scenario's geformuleerd. Indicatief valt bij deze scenario's enkele tonnen te besparen, mits onder de betrokken ketenpartners bereidheid is om hieraan mee te werken en de ambtelijke organisatie over voldoende capaciteit & expertise beschikt.

Impact landelijke ontwikkelingen nog onzeker

Voor de komende jaren wordt een aantal landelijke aanpassingen in het Rijksbeleid voorzien. Enkele daarvan gaan gepaard met extra financiële middelen, maar voor een aantal andere wijzigingen in Rijksbeleid is de financiële impact voor Maasdriel nog onzeker.